

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **A. L.**, zast. JUDr. Milanem Bedrošem, advokátem, se sídlem Brno, Pekárenská 12, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2005, č. j. 22 Cad 127/2005 – 20,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupci stěžovatele, JUDr. Milanu Bedrošovi, advokátu, se sídlem Brno, Pekárenská 12, **s e u r č u j e** ve výši 3837 Kč a bude mu vyplacena Nejvyšším správním soudem do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 20. 10. 2005, č. j. 22 Cad 127/2005 – 20, řízení zastavil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění rozhodnutí uvedl, že rozhodnutím žalované ze dne 12. 5. 2005, č. j. x, byl přiznán žalobci podle § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 622/2004 Sb., příplatek ke starobnímu důchodu ve výši 450 Kč za dobu věznění od 3. 9. 1949 do 24. 5. 1950. Žádost o poskytnutí příplatku za dobu od 25. 5. 1950 do 24. 5. 1951 byla zamítnuta, neboť za uvedenou dobu nebyly podmínky uvedené v § 1 písm. a) cit. nařízení splněny, protože v této době nebyl žalobce ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, ale byl zařazen v tábore nucených prací. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, v níž poukazoval na to, že zařazení do tábora nucených prací odporovalo i tehdy platným zákonům a předpisům. Soud dále konstatoval, že žalobce při

jednání dne 20. 10. 2005 ve věci samé sdělil, že žalobu bere zpět a navrhuje zastavení řízení. Toto prohlášení učinil po právním poučení ve smyslu § 5 až 8 hlavy druhé zákona č. 357/2005 Sb. Soud uvedl, že vzhledem k tomu, že o projevu vůle žalobce, jímž byla žaloba ze dne 12. 7. 2005 podaná proti rozhodnutí žalované vzata zpět, nejsou pochybnosti, provedený úkon byl učiněn svobodně, vážně, srozumitelně a určitě, o čemž svědčí i to, že byl žalobcem vlastnoručně podepsán, soud za použití § 47 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb. (soudní řád správní) řízení zastavil.

Proti tomuto usnesení podal včas kasační stížnost žalobce (dále též jen „stěžovatel“) a současně požádal o ustanovení právního zástupce a osvobození od soudních poplatků.

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 13. 12. 2005, č. j. 22 Cad 127/2005 – 29, ustanovil stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti zástupce z řad advokátů, JUDr. Milana Bedroše, se sídlem Brno, Pekárenská 12.

V doplnění kasační stížnosti stěžovatel uvedl, že ji podává z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. d) a e) s. ř. s. V tomto podání stěžovatel nejprve popsal průběh jednání u krajského soudu s tím, že mu bylo „doporučeno“ vzít žalobu zpět, což do protokolu uvedl, avšak po ukončení jednání si uvědomil, že své rozhodnutí učinil pod psychickým nátlakem ze strany soudu, kdy nebyl schopen posoudit procesní následky takového rozhodnutí a navíc nemá záruku, že mu bude dávka podle zákona č. 357/2005 Sb., skutečně poskytnuta. Stěžovatel se domnívá, že nelze považovat za ústavně konformní takový postup soudu, kdy na účastníka je ze strany soudu vytvořen „psychický nátlak“, který má účastníka k tomu, aby žaloba byla vzata zpět. Účastník je tak fakticky zbavován práva na soudní projednání věci ve smyslu článku 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a článku 6 odst. 1 Úmluvy, kdy toto porušení práv není jen teoretickým nebo stěžovatelem „pouze účelově tvrzeným“ porušením práva. Konstatoval, že pokud celá situace bude posuzována ve světle konkrétních okolností daného případu, musí kasační soud dospět k závěru, že stěžovateli byla fakticky odejmuta možnost soudní ochrany a odmítnuta spravedlnost (*denegatio iustitiae*). Namítal dále, že v daném případě se meritorně jedná o složitý výkladový problém, kdy problematickou otázkou je, zda lze pobyt v táboře nucených prací podřadit pod věcnou působnost nařízení vlády č. 622/2004 Sb. Stěžovateli však nebylo umožněno, aby se k této otázce vyjádřil, protože ještě před dokazováním v rámci jednání byl na stěžovatele ze strany soudu vytvořen nátlak, aby žaloba byla vzata zpět. Stěžovatel dále uvedl, že soud si musí být vědom toho, že v případě zpětvzetí žaloby, které je fakticky nevratným procesním úkonem, je žalobce v případě uplynutí lhůty k podání žaloby proti správnímu rozhodnutí zbaven možnosti soudního přezkumu, zatímco v případě i zamítavého rozhodnutí jsou mu zachovány procesní prostředky na ochranu jeho práv. Domníval se, že procesní úkon před soudem by měl stejně jako každý jiný právní úkon vyhovovat základním náležitostem, měl by být zejména učiněn svobodně, bez nátlaku a měl by vyjadřovat skutečnou vůli účastníka řízení, jinak je takový úkon neplatný pro nedostatek vůle a neshody vůle s jejím projevem. Stěžovatel dovozoval, že byl soudem uveden nepřímě v omyl, když mu bylo sděleno, že má nárok na dávku podle zákona č. 357/2005 Sb., avšak jistotu nebo záruku, že stěžovatel tuto dávku dostane, stěžovateli nikdo poskytnout nemůže. Dovozoval, že v soudním řízení byla porušena procesní práva garantovaná v článku 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a článku 6 odst. 1 Úmluvy, neboť stěžovateli byla odepřena spravedlnost v důsledku zpětvzetí žaloby, které učinil pod nátlakem. Stěžovatel se dále domníval, že bylo porušeno jeho ústavně zaručené právo podle článku 37 odst. 3 Listiny základních práv a svobod, kdy byla postupem

soudu významným způsobem narušena rovnost stran. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se k podané kasační stížnosti nevyjádřila.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody uvedenými v kasační stížnosti. Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že ji stěžovatel podává z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) a e) s. ř. s. Podle citovaného ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené d) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, e) nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu nebo o zastavení řízení.

Taková pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném usnesení a postupu jeho vydání předcházejícímu, neshledal.

Z obsahu soudního spisu plyne, že stěžovatel podal dne 14. 7. 2005 žalobu směřující proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 5. 2005, kde zcela pregnantně a zřetelně formuloval žalobní body. Podáním ze dne 31. 7. 2005 reagoval na výzvu soudu a zaslal napadené rozhodnutí žalované. Podáním ze dne 30. 9. 2005 se podrobně vyjádřil ke stanovisku žalované a ve svém vyjádření uvedl mj. i výsledky předchozího řízení ve vztahu k rozhodnutí žalované ze dne 19. 3. 2003 včetně právních názorů vyslovených Vrchním soudem v Olomouci a Městským soudem v Praze.

Podle protokolu o jednání u Krajského soudu v Brně ze dne 20. 10. 2005 bylo jednání u tohoto soudu zahájeno v 8.30 hodin. Před zahájením jednání byli oba účastníci poučeni podle § 8 odst. 5 s. ř. s. a po sdělení výsledků přípravy jednání se vyjádřili k žalobě. Žalobce se podrobně vyjadřoval k období let 1949 – 1951 a to zejména ve vztahu k výkonu trestu a k zařazení do tábora nucených prací. Poté samosoudkyně poučila žalobce ve smyslu § 5 – 8, hlavy druhé, zákona č. 357/2005 Sb., který nabyl účinnosti dnem vyhlášení a vztahuje se k přiznání zvláštního příspěvku k důchodu. Žalobce poté uvedl, že vzhledem k tomu, že byl poučen o nové právní úpravě, podle které může uplatnit nárok na přiznání zvláštního příspěvku k důchodu, prohlašuje, že žalobu ze dne 12. 7. 2005 bere zpět a navrhuje zastavení řízení. Toto své prohlášení vlastnoručně podepsal. Nato bylo vyhlášeno usnesení, jímž bylo řízení zastaveno a rozhodnuto dále o tom, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Jednání bylo skončeno v 9. 30 hodin.

Podle § 47 odst. 1 písm. a) s. ř. s. soud řízení usnesením zastaví, vzal-li navrhoval svůj návrh zpět; šlo-li však o společný návrh více osob, vezme předseda senátu toliko zpětvzetí návrhu jedním z navrhovatelů usnesením na vědomí.

Podle ustanovení § 37 odst. 1 občanského zákoníku, právní úkon musí být učiněn svobodně a vážně, určitě a srozumitelně; jinak je neplatný. Ve výkladu k tomuto ustanovení je uvedeno, že právní úkon není učiněn svobodně, jestliže účastník jednal pod nátlakem násilí, psychického donucení, bezprávné výhrůžky apod. Jednání v omylu a tísní samo o sobě nezpůsobuje neplatnost právního úkonu, ale pouze možnost odstoupit od smlouvy podle § 49. Právní úkon není učiněn vážně, jestliže je zřejmé, že účastník

nechtěl způsobit právní důsledky s ním spojené. Jde např. o úkon učiněný v rámci vyučování, při hře, žertem apod. Právní úkon je nesrozumitelný tehdy, jestliže je vyjádřen takovým způsobem, že nelze identifikovat jeho obsah. Právní úkon je neurčitý tehdy, jestliže srozumitelně vyjádřený obsah má takové věcné nedostatky, že je nelze překlenout ani s použitím interpretačního pravidla podle § 35 občanského zákoníku.

Podle dosavadní judikatury ve vztahu k ustanovení § 96 o. s. ř., kterou lze se zřetelem ustanovení § 64 s. ř. s. použít, o zpětvzetí návrhu jde jen tehdy, jestliže projev účastníka nezanechává pochybnosti o svém obsahu a smyslu (R 82/1970). Každý procesní úkon je nutno posuzovat z objektivního hlediska, tj. podle toho, jak byl navenek projeven, nikoliv podle toho, jestli mezi projeveným procesním úkonem a vnitřní vůlí jednatel je skutečný souhlas. Ani podstatný omyl účastníka mezi tím, co procesním úkonem projevil, a tím, co jím projeviti chtěl, nemá na procesní úkon a jeho účinnost žádného vlivu. II. Občanský soudní řád nemá speciální ustanovení o obsahových a formálních náležitostech písemného zpětvzetí návrhu ve věci samé; i pro tento dispozitivní úkon tedy platí ustanovení § 42 odst. 4 o. s. ř. O zpětvzetí návrhu přitom půjde jen tehdy, jestliže projev účastníka nezanechává pochybnosti o svém obsahu a smyslu (SJ 69/1997). Zpětvzetí žaloby je jednostranným procesním úkonem účastníka, jehož účinky nastávají tím, že dojde soudu; stane-li se tak, nelze zpětvzetí odvolat (nyní je možné procesní úkon, tedy i zpětvzetí žaloby, odvolání, dovolání apod., odvolat, ale jen tehdy, jestliže jeho odvolání dojde soudu nejpozději současně s tímto úkonem (srovnej § 41a odst. 3 – SJ 49/2002).

Úprava obsažená v ustanovení § 47 odst. 1 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 96 o. s. ř. (za použití § 64 s. ř. s.) vychází ze zásady volné dispozice účastníka řízení s procesním prostředkem, jímž je návrh na zahájení řízení. Vezme-li účastník takový návrh zpět, jde o procesní úkon vůči soudu, jímž projevuje vůli, aby se v řízení dále nepokračovalo a o věci nebylo rozhodováno. Nutno dále konstatovat, že soud musí takový projev vůle bez dalšího respektovat a řízení zastavit. Projev vůle o zpětvzetí žaloby je neodvolatelný. Předmětem přezkoumání usnesení krajského soudu o zastavení řízení je za takového stavu pouze to, zda projevem učiněným žalobcem nastaly účinky spojené s vlastním zpětvzetím žaloby, tj. zda skutečně došlo ke vzetí žaloby zpět.

Shodně s krajským soudem i Nejvyšší správní soud vychází z toho, že projev vůle stěžovatele, učiněný u jednání dne 20. 10. 2005, nelze vykládat jinak, než jako vzetí žaloby na přezkoumání rozhodnutí žalované zpět. Jeho obsahem je výslovný projev o zpětvzetí žaloby, přičemž stěžovatel současně žádal o zastavení řízení, což znamená, že si důsledek zpětvzetí byl vědom. Jednoznačně tedy projevil vůli v řízení nepokračovat.

Z obsahu spisu pak nevyplývají žádné skutečnosti, jež by svědčily pro závěr, že stěžovatel svůj projev vůle o zpětvzetí žaloby neučinil svobodně, vážně, určitě a srozumitelně a tento právní úkon by byl proto úkonem neplatným (§ 37 odst. 1, § 38 odst. 1 o. z.). Nejvyšší správní soud nesouhlasí s tvrzením stěžovatele uvedeným v kasační stížnosti, že by zpětvzetí žaloby bylo učiněno pod psychickým nátlakem krajského soudu. Z obsahu protokolu o jednání ani z obsahu spisu nic takovému tvrzení nenasvědčuje. Navíc stěžovatel v kasační stížnosti ani blíže nespecifikoval, v čem by se měl psychický nátlak soudu projevat. Skutečnost, že byl stěžovatel poučen o nové právní úpravě, podle které může uplatnit nárok na přiznání zvláštního příspěvku k důchodu, nelze rozhodně za psychický nátlak považovat. Pokud jde o osobu stěžovatele, je sice pravda, že je narozen v roce 1925, ale v posuzované věci je zcela orientován, jak o tom ostatně svědčí jeho reakce na výzvy krajského soudu a obsah jeho podání. Rozhodně nelze dovozovat, že by stěžovatel

byl osobou, na kterou by poučení krajského soudu o nové právní úpravě mohlo působit jako psychický nátlak soudu. Nejvyšší správní soud tedy nesouhlasí s názorem stěžovatele, že postupem soudu bylo porušeno právo zakotvené v ustanovení článku 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. Podle citovaných ustanovení se každý může domáhat stanoveným způsobem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen rozhodnutím orgánu veřejné správy, může se obrátit na soud, aby přezkoumal zákonnost takového rozhodnutí, nestanoví-li zákon jinak. Z pravomoci soudu však nesmí být vyloučeno přezkoumávání rozhodnutí týkajících se základních práv a svobod podle Listiny. Nutno však zdůraznit, že podle odst. 4 tohoto článku podmínky a podrobnosti upravuje zákon.

Z výše uvedeného plyne, že stěžovatel zcela využil možností, které jsou upraveny ve výše uvedeném článku, avšak vzal-li žalobu u jednání krajského soudu zpět, nezbylo krajskému soudu postupovat jinak, než řízení zastavit. Za této situace i krajský soud postupoval zcela v souladu s platnou právní úpravou uvedenou v ustanovení § 47 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že v postupu krajského soudu a v napadeném usnesení neshledal pochybení. Námitky uvedené v kasační stížnosti tedy za důvodné nepovažuje, a proto kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud tak, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti právo, neboť stěžovatel nebyl s kasační stížností úspěšný a žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepožadovala (§ 60 odst. 1).

Odměna zástupce stěžovatele v řízení o kasační stížnosti byla stanovena za tři úkony právní služby po 1000 Kč [příprava a převzetí zastoupení, další porada s klientem ze dne 27. 1. 2006, doplnění kasační stížnosti ze dne 16. 2. 2006 - § 11 odst. 1 písm. b), c), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb.] a tomu odpovídající náhrada hotových výdajů 3 x 75 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky), celkem tedy 3225 Kč. Protože ustanovený advokát je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se mu tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je tato osoba povinná z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Částka daně, vypočtená podle § 37 písm. a) a § 47 zákona 235/2004 Sb., činí 612,80 Kč. Ustanovenému zástupci se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 3837 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2006

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu